

शिवकालस्मरण

लेखिका - प्रणिता गिरीधर ठाकूर

॥ शिवकालीन माहिती ॥

लेखिका: कुमारी प्रणिता गिरीधर ठाकूर
(मोबाईल: ८४३३८६९६१८)

पत्ता: गाव - नवखार
तालुका - अलिबाग
जिल्हा - रायगड
(402201)

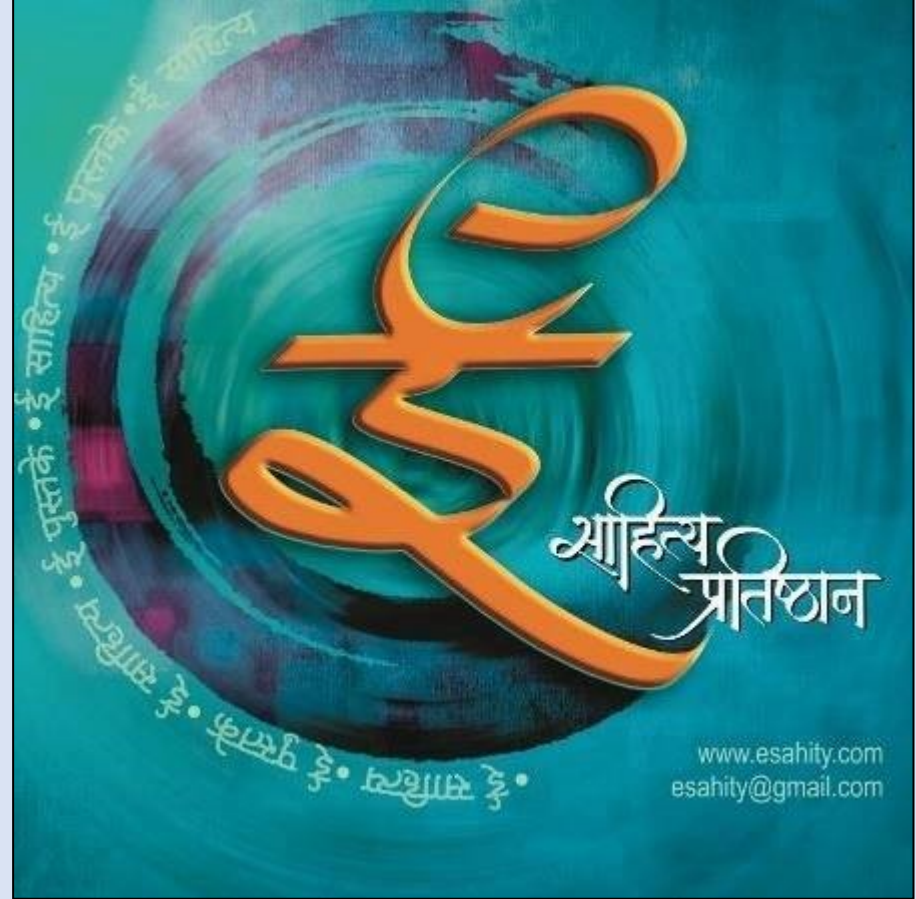
प्रकाशक:

ई साहित्य प्रतिष्ठान

www.esahity.com

www.esahity.in

esahity@gmail.com

या पुस्तकातील लेखनाचे सर्व हक्क लेखिकेकडे सुरक्षित असून पुस्तकाचे किंवा त्यातील अंशाचे पुनर्मुद्रण वा नाट्य, चित्रपट किंवा इतर रूपांतर करण्यासाठी लेखिकेची परवानगी घेणे आवश्यक आहे. तसे न केल्यास कायदेशीर कारवाई केली जाईल.

This declaration is as per the Copyright Act 1957 read with Sections 43 and 66 of the IT Act 2000. Copyright protection in India is available for any literary, dramatic, musical, sound recording and artistic work. The Copyright Act 1957 provides for registration of such works. Although an author's copyright in a work is recognised even without registration. Infringement of copyright entitles the owner to remedies of injunction, damages and accounts.

प्रकाशन : १४ ऑक्टोबर २०२०

©esahity Pratishtan®2020

- विनामूल्य वितरणासाठी उपलब्ध .
- आपले वाचून झाल्यावर आपण हे फ़ॉरवर्ड करू शकता .
- हे ई पुस्तक वेबसाईटवर ठेवण्यापुर्वी किंवा वाचनाव्यतिरिक्त कोणताही वापर करण्यापुर्वी ई प्रतिष्ठानची लेखी परवानगी घेणे आवश्यक आहे.

प्रथम वंदन माझ्या गणपती बाप्पाला.....॥

थोडीशी ओळख.....।।

माझ नाव प्रणिता गिरीधर ठाकूर. मी मेकॅनिकल इंजिनीअर आहे. माझ गाव अलिबाग तालुक्यामधील कुर्दुस-नवखार हे आहे. मी हे पुस्तक लिहण्याचा छोटासा प्रयत्न केलेला आहे. हे माझं पहिलंच पुस्तक आहे. हे पुस्तक मी विश्वदैवत शिवरायांना अर्पण करते आहे.

आपल्या सर्वांनाच इतिहासाबद्दल माहिती आहे. इतिहासावर खूप सारी पुस्तके देखील अस्तित्वात आहेत. शिवाय आजकाल तरुण पिढीकडे मोबाईल तर असतोच, त्यामुळे इतिहासाबद्दल माहिती आपण गुगलवर शोधू शकतो. मग एवढं सर्व असूनदेखील आपण माझं पुस्तक का वाचणार...? हा प्रश्न तर मला देखील आला होता. मग मी विचार केला कि इतिहासातील राजे, राणी, शूरवीर, शिपाई यांच्याबद्दल माहिती तर सर्वांनाच आहे, पण त्यांच्या कौटुंबिक जीवनाची माहिती अजून बऱ्याच लोकांना माहिती नाही.

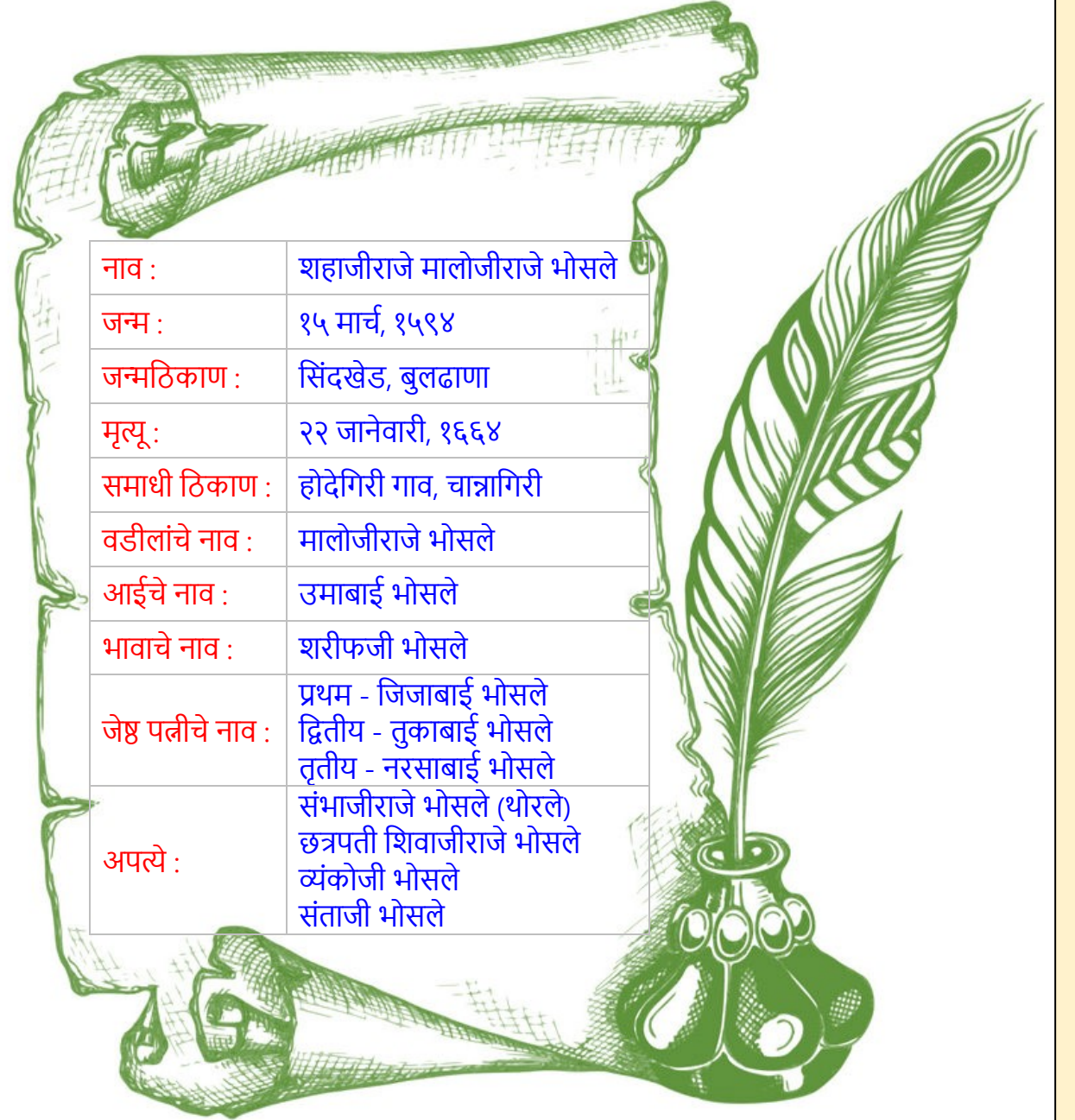
मी माझ्या पुस्तकामध्ये खूप सोप्या आणि सर्वांना समजेल अश्या प्रकारे इतिहासातील कौटुंबिक जीवन लिहिले आहे. तसेच मी या पुस्तकामध्ये समाधी स्थळांबाबत देखील माहिती लिहिली आहे.

मी आशा करते कि तुम्हाला सर्वांना माझा हा छोटासा प्रयत्न आवडेल. 😊🙏

शहाजीराजे मालोजीराजे भोसले

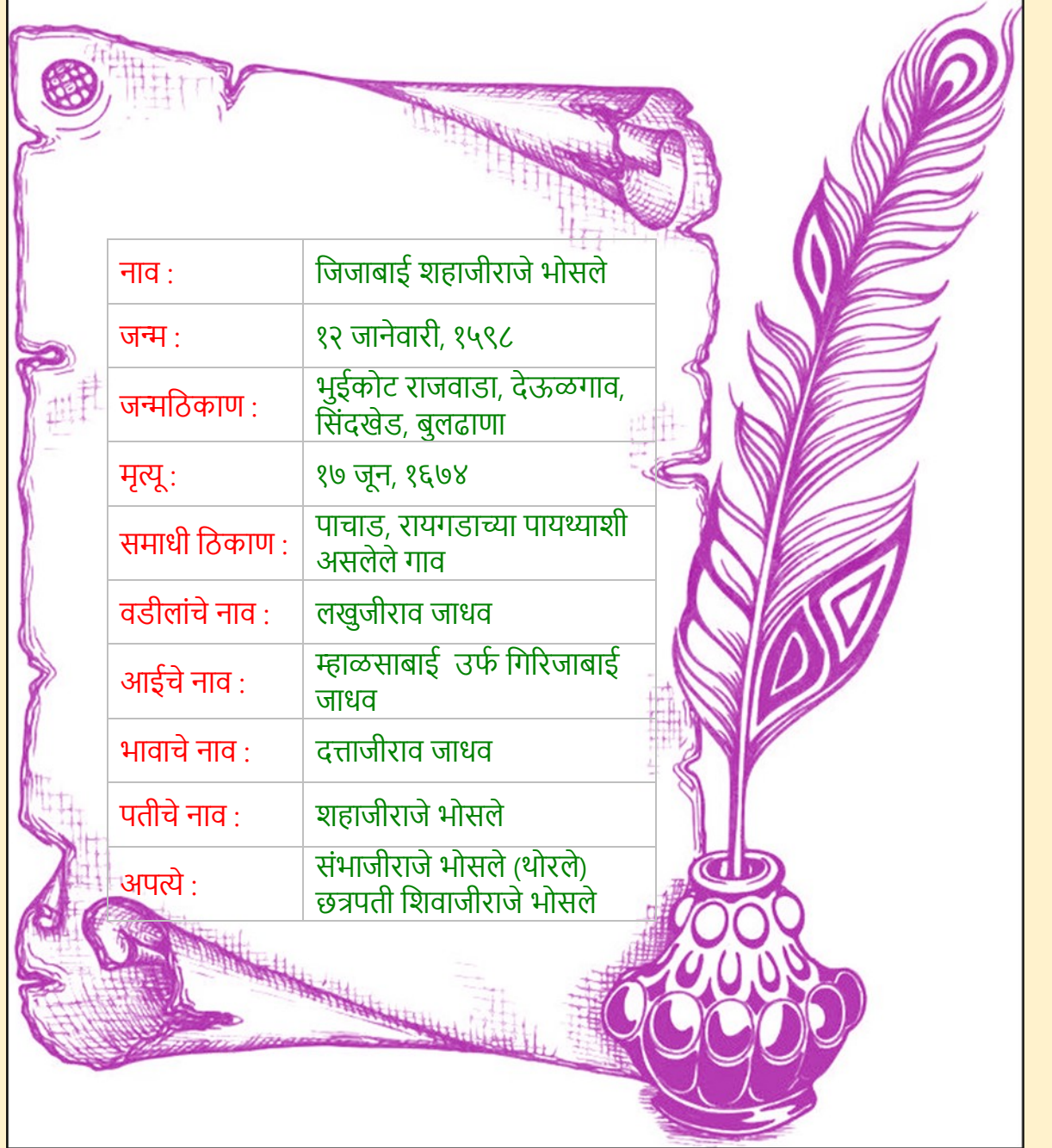
नाव :	शहाजीराजे मालोजीराजे भोसले
जन्म :	१५ मार्च, १५९४
जन्मठिकाण :	सिंदखेड, बुलढाणा
मृत्यू :	२२ जानेवारी, १६६४
समाधी ठिकाण :	होदेगिरी गाव, चान्नागिरी
वडीलांचे नाव :	मालोजीराजे भोसले
आईचे नाव :	उमाबाई भोसले
भावाचे नाव :	शरीफजी भोसले
जेष्ठ पत्नीचे नाव :	प्रथम - जिजाबाई भोसले द्वितीय - तुकाबाई भोसले तृतीय - नरसाबाई भोसले
अपत्ये :	संभाजीराजे भोसले (थोरले) छत्रपती शिवाजीराजे भोसले व्यंकोजी भोसले संताजी भोसले

जिजाबाई शहाजीराजे भोसले

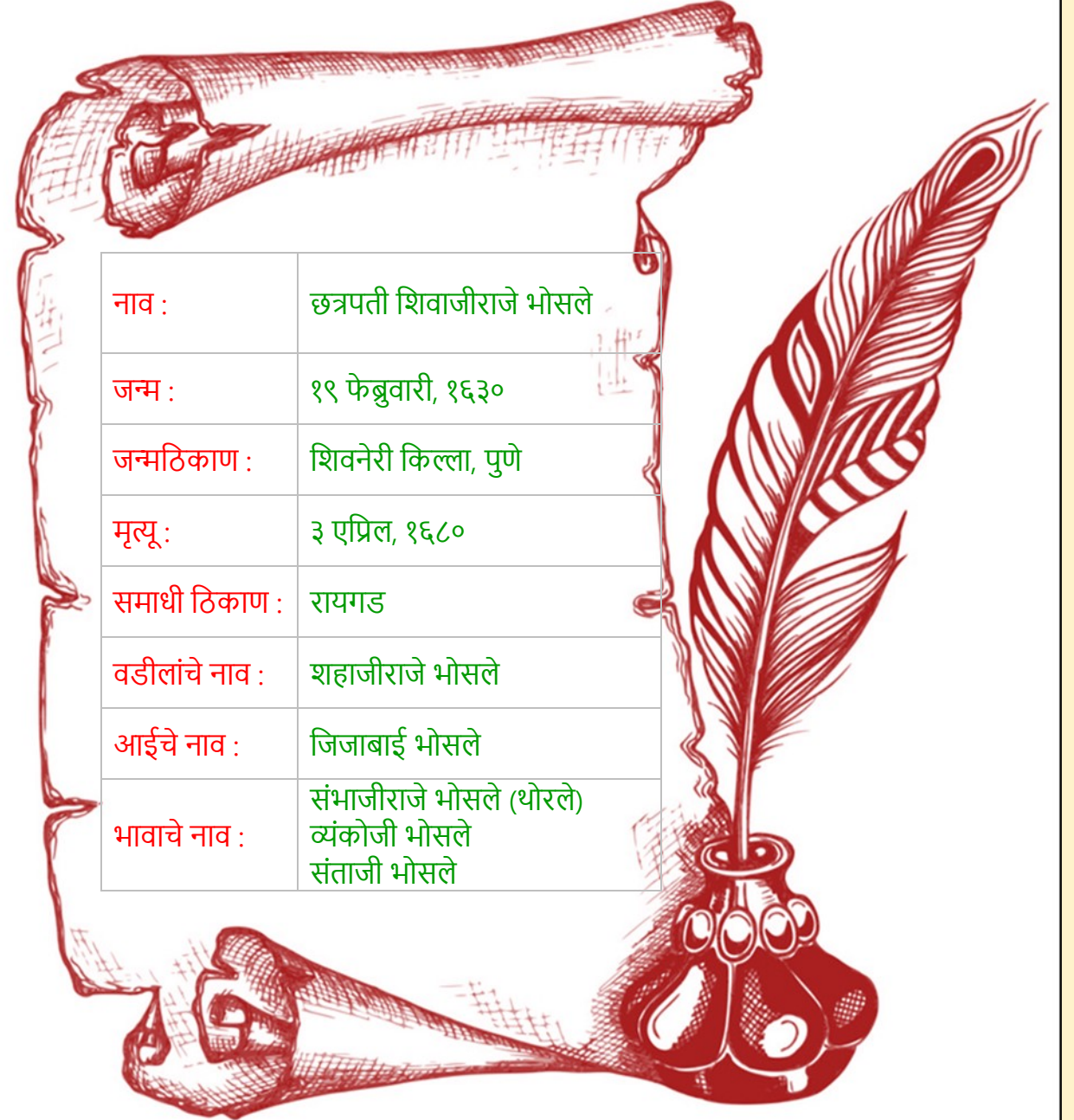
नाव :	जिजाबाई शहाजीराजे भोसले
जन्म :	१२ जानेवारी, १५९८
जन्मठिकाण :	भुईकोट राजवाडा, देऊळगाव, सिंदखेड, बुलढाणा
मृत्यू :	१७ जून, १६७४
समाधी ठिकाण :	पाचाड, रायगडाच्या पायथ्याशी असलेले गाव
वडीलांचे नाव :	लखुजीराव जाधव
आईचे नाव :	म्हाळसाबाई उर्फ गिरिजाबाई जाधव
भावाचे नाव :	दत्ताजीराव जाधव
पतीचे नाव :	शहाजीराजे भोसले
अपत्ये :	संभाजीराजे भोसले (थोरले) छत्रपती शिवाजीराजे भोसले

छत्रपती शिवाजीराजे भोसले

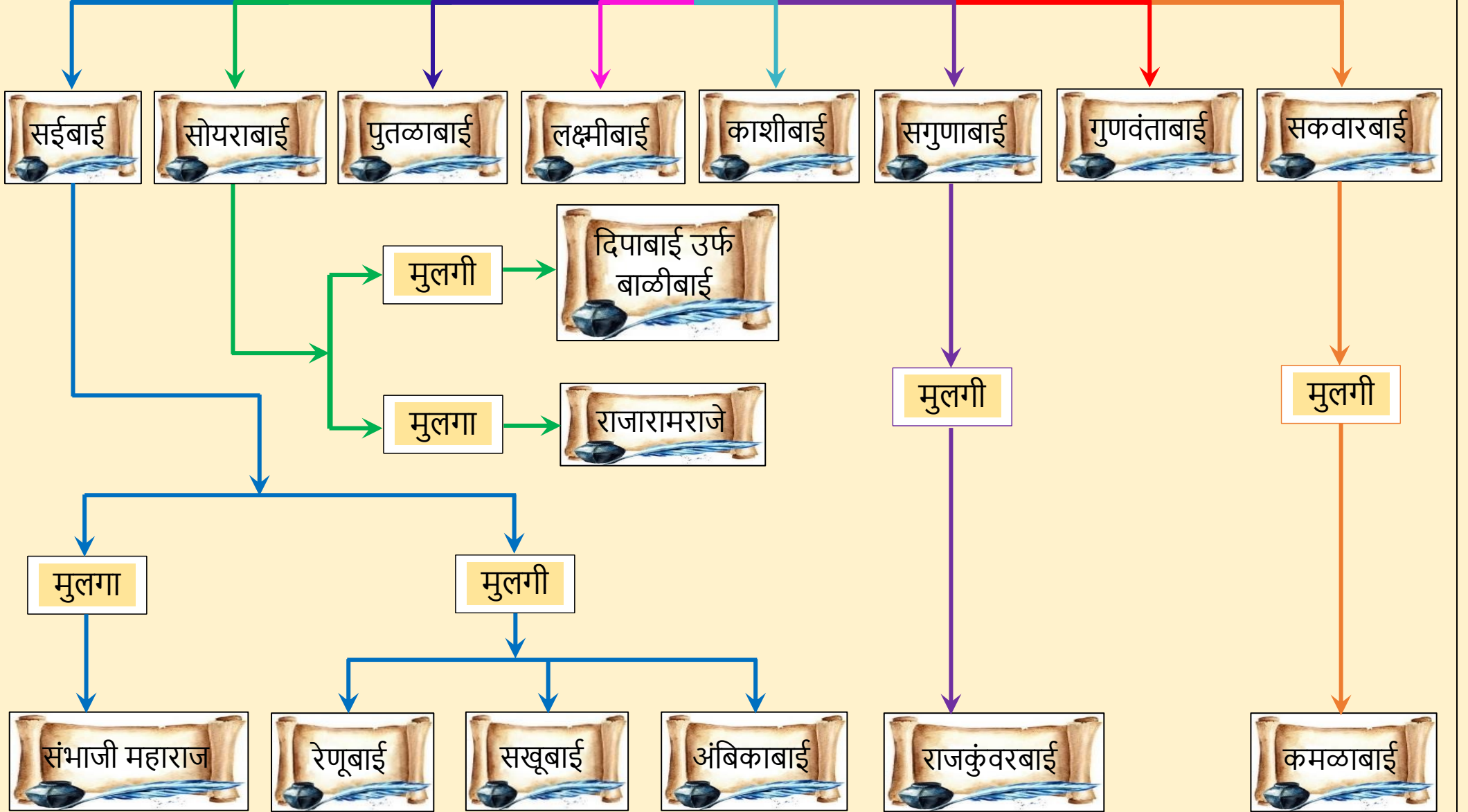
नाव :	छत्रपती शिवाजीराजे भोसले
जन्म :	१९ फेब्रुवारी, १६३०
जन्मठिकाण :	शिवनेरी किल्ला, पुणे
मृत्यू :	३ एप्रिल, १६८०
समाधी ठिकाण :	रायगड
वडीलांचे नाव :	शहाजीराजे भोसले
आईचे नाव :	जिजाबाई भोसले
भावाचे नाव :	संभाजीराजे भोसले (थोरले) व्यंकोजी भोसले संताजी भोसले

शिवाजी महाराजांचे कुटुंब

शिवाजी महाराजांच्या पत्नी

छत्रपती
शिवाजी
महाराजांच्या
आठ पत्नींची
नावे

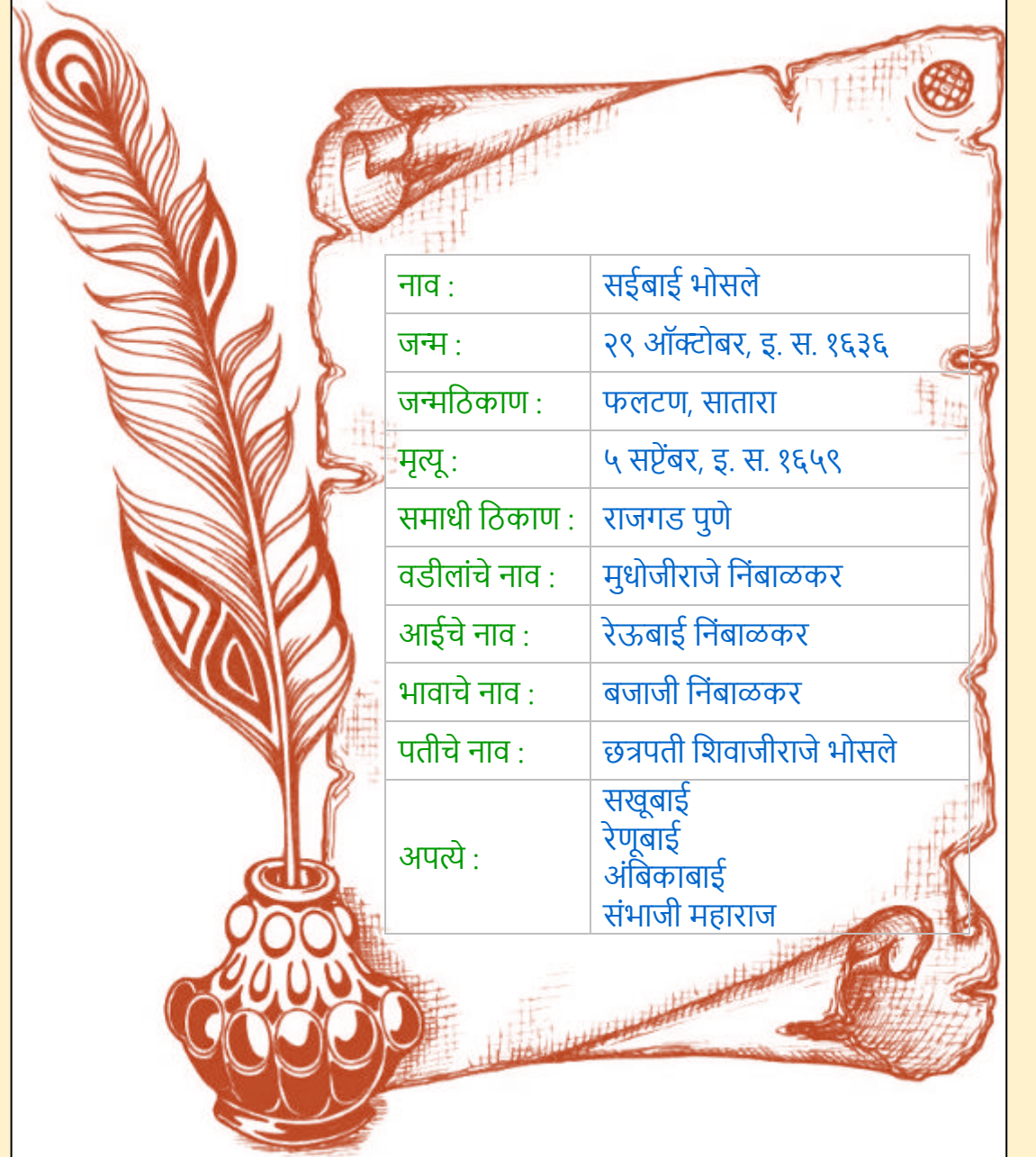
अ. क्र.	पत्नीचे नाव	लग्नाआधीचे आडनाव	लग्नाची तारीख	माहेर
प्रथम	सईबाई	निंबाळकर	१७.४.१६४०	फलटण, सातारा
द्वितीय	सगुणाबाई	शिकें	एप्रिल सन १६४१	शृंगारपुर
तृतीय	सोयराबाई	मोहिते	सन १६५० पूर्वी	तळबीड, सातारा
चतुर्थ	पुतळाबाई	पालकर	सन १६५३	शिरूर, पुणे
पञ्चम	लक्ष्मीबाई	विचारे	लग्न स. १६५६ पूर्वी	-
षष्ठ	सकवारबाई	गायकवाड	जानेवारी १६५७	-
सप्तथ	काशीबाई	जाधव	८.४.१६५७	सिंदखेड, बुलढाणा
अष्टम	गुणवंताबाई	इंगळे	१५.४.१६५७	चिखली

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या मुलींचे कौटुंबिक जीवन

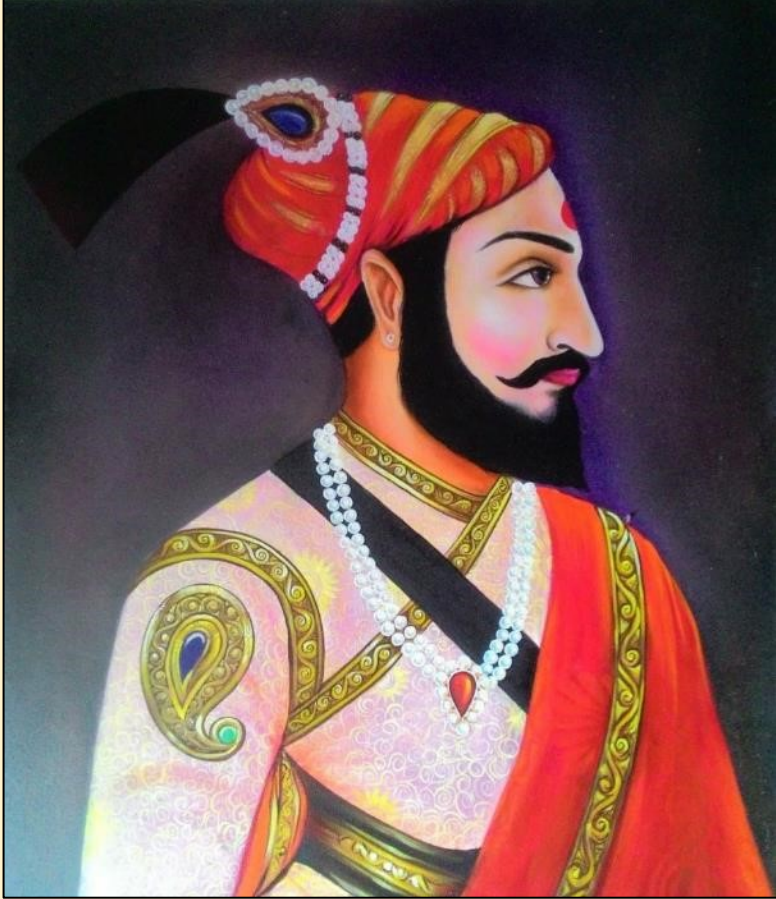
अ. क्र.	मुलींची नावे	मुलींच्या पतीचे नाव	विवाह स्थळ
१	सखुबाई	महादजी निंबाळकर	फलटण
२	राणुबाई	अचलोजी जाधवराव	सिंदखेडराजा
३	अंबिकाबाई	हरजीराजे महाडिक	तारळे (सातारा)
४	राजकुंवरबाई उर्फ नानीबाई	गणोजी शिर्के	दाभोळ
५	दिपाबाई उर्फ बाळीबाई	विसाजी उर्फ विश्वासराव	-
६	कमळाबाई	जानोजी पालकर	-

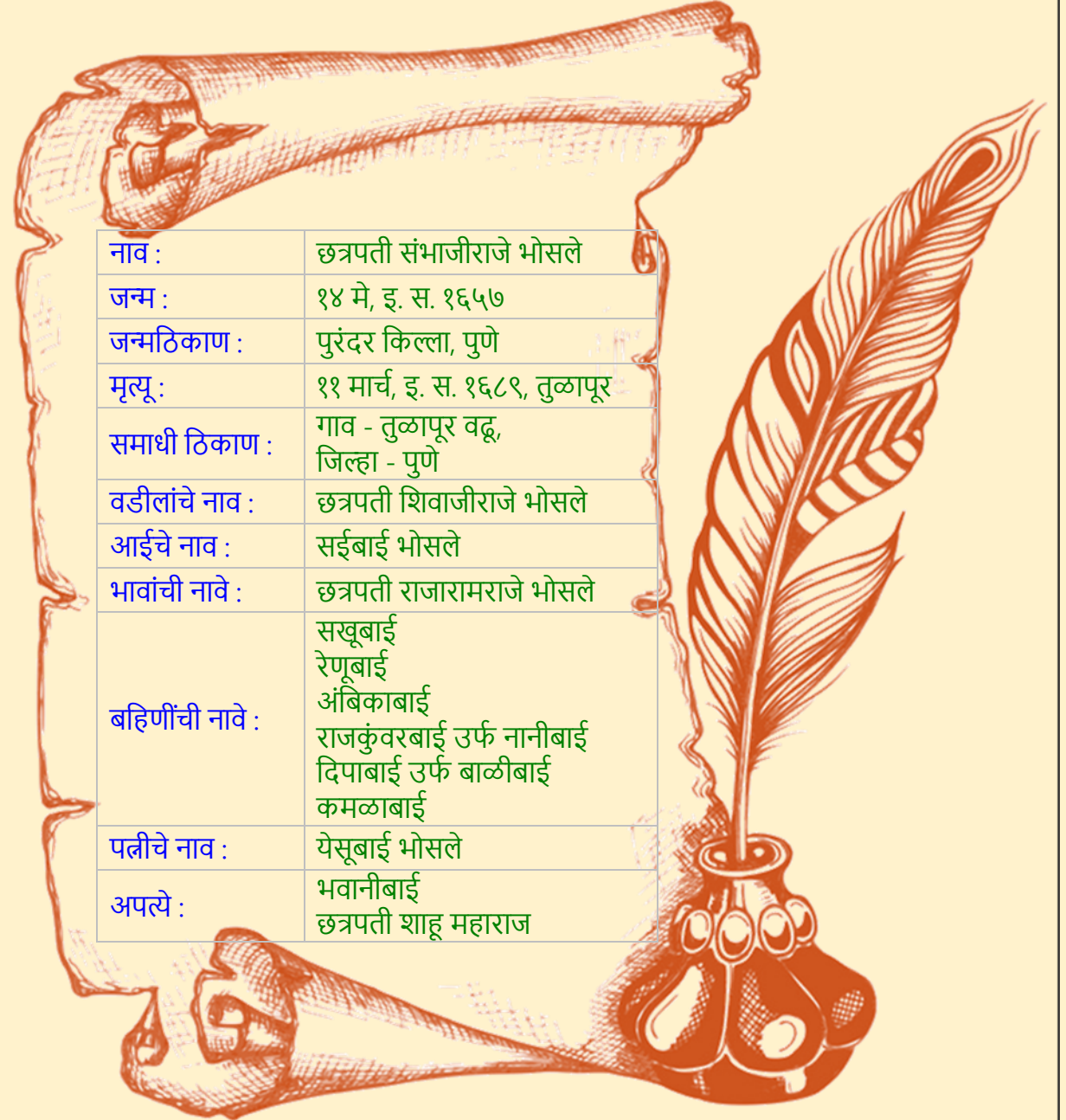
सईबाई भोसले

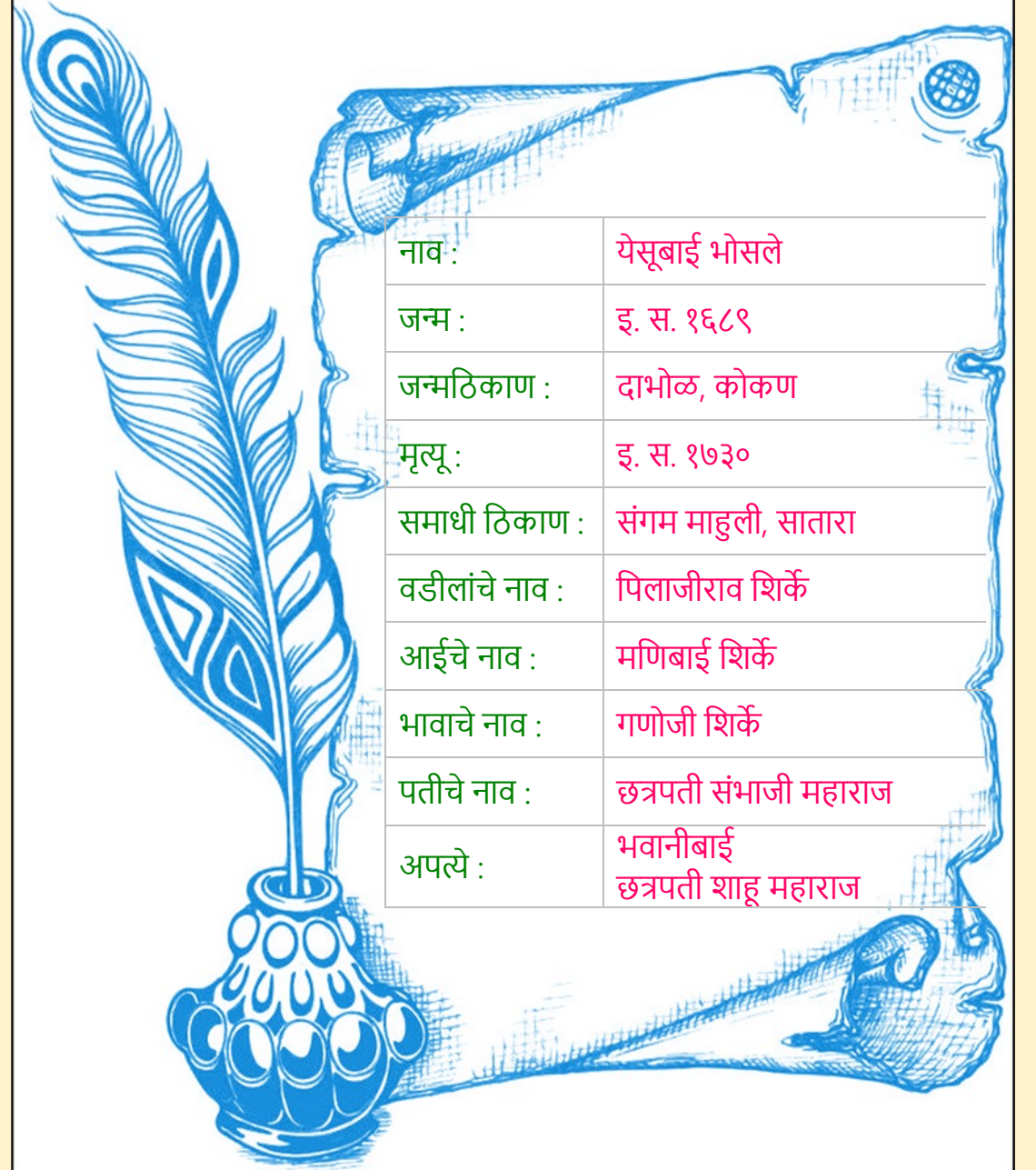
छत्रपती संभाजीराजे भोसले

नाव :	छत्रपती संभाजीराजे भोसले
जन्म :	१४ मे, इ. स. १६५७
जन्मठिकाण :	पुरंदर किल्ला, पुणे
मृत्यू :	११ मार्च, इ. स. १६८९, तुळापूर
समाधी ठिकाण :	गाव - तुळापूर वढू, जिल्हा - पुणे
वडीलांचे नाव :	छत्रपती शिवाजीराजे भोसले
आईचे नाव :	सईबाई भोसले
भावांची नावे :	छत्रपती राजारामराजे भोसले
बहिणींची नावे :	सखूबाई रेणूबाई अंबिकाबाई राजकुंवरबाई उर्फ नानीबाई दिपाबाई उर्फ बाळीबाई कमळाबाई
पत्नीचे नाव :	येसूबाई भोसले
अपत्ये :	भवानीबाई छत्रपती शाहू महाराज

येसूबाई भोसले

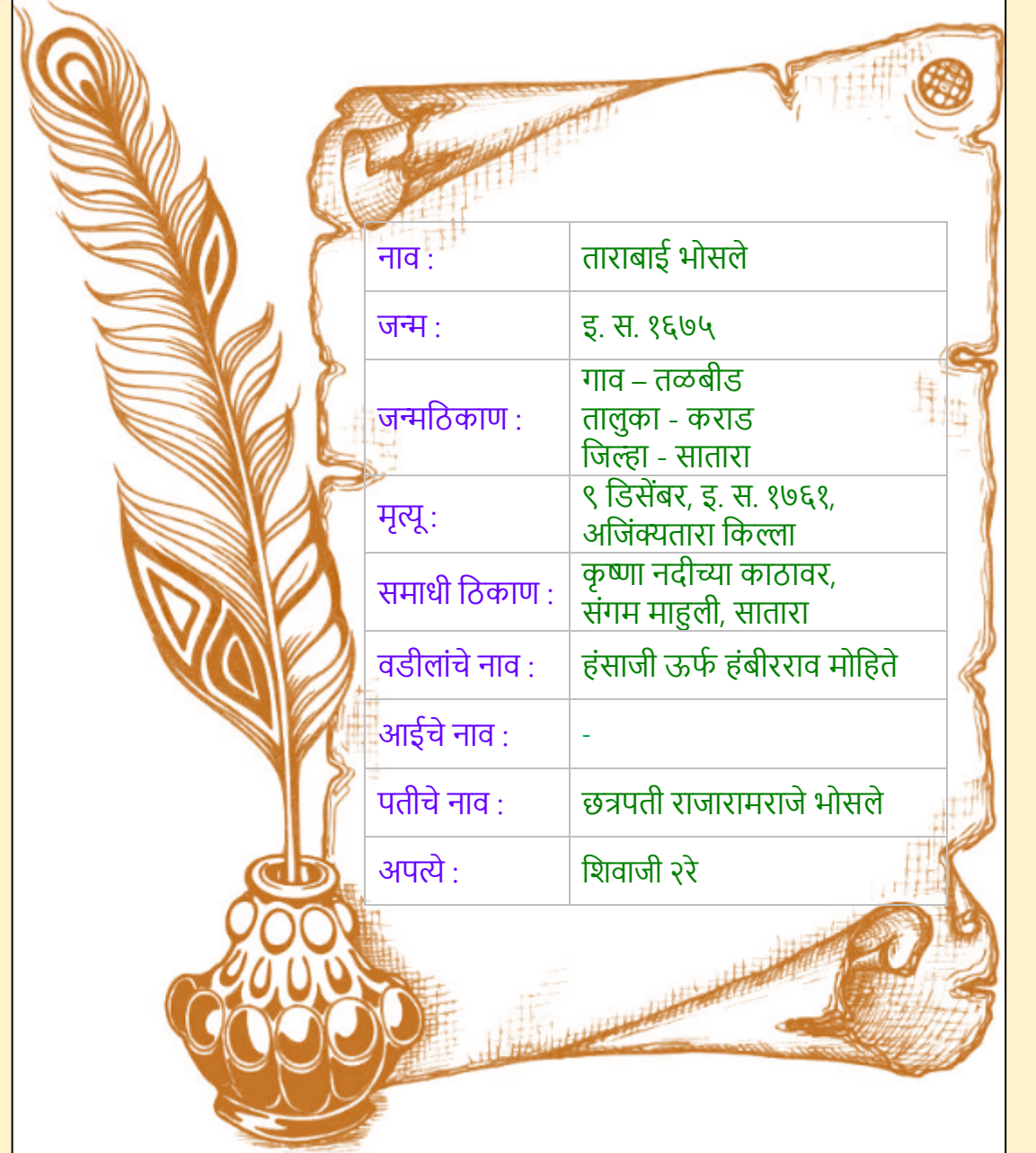
नाव :	येसूबाई भोसले
जन्म :	इ. स. १६८९
जन्मठिकाण :	दाभोळ, कोकण
मृत्यू :	इ. स. १७३०
समाधी ठिकाण :	संगम माहुली, सातारा
वडीलांचे नाव :	पिलाजीराव शिर्के
आईचे नाव :	मणिबाई शिर्के
भावाचे नाव :	गणोजी शिर्के
पतीचे नाव :	छत्रपती संभाजी महाराज
अपत्ये :	भवानीबाई छत्रपती शाहू महाराज

छत्रपती राजारामराजे भोसले

नाव :	छत्रपती राजारामराजे भोसले
जन्म :	२४ फेब्रुवारी, इ. स. १६७०
जन्मठिकाण :	रायगड
मृत्यू :	३ मार्च, इ. स. १७००
समाधी ठिकाण :	सिंहगड, पुणे
वडीलांचे नाव :	छत्रपती शिवाजीराजे भोसले
आईचे नाव :	सोयराबाई भोसले
भावांची नावे :	छत्रपती संभाजीराजे भोसले
बहिणींची नावे :	सखूबाई रेणूबाई अंबिकाबाई राजकुंवरबाई उर्फ नानीबाई दिपाबाई उर्फ बाळीबाई कमळाबाई
पत्नीचे नाव :	प्रथम - जानकीबाई द्वितीय - ताराबाई तृतीय - राजसबाई
अपत्ये :	शिवाजी २रे संभाजी २रे

ताराबाई भोसले

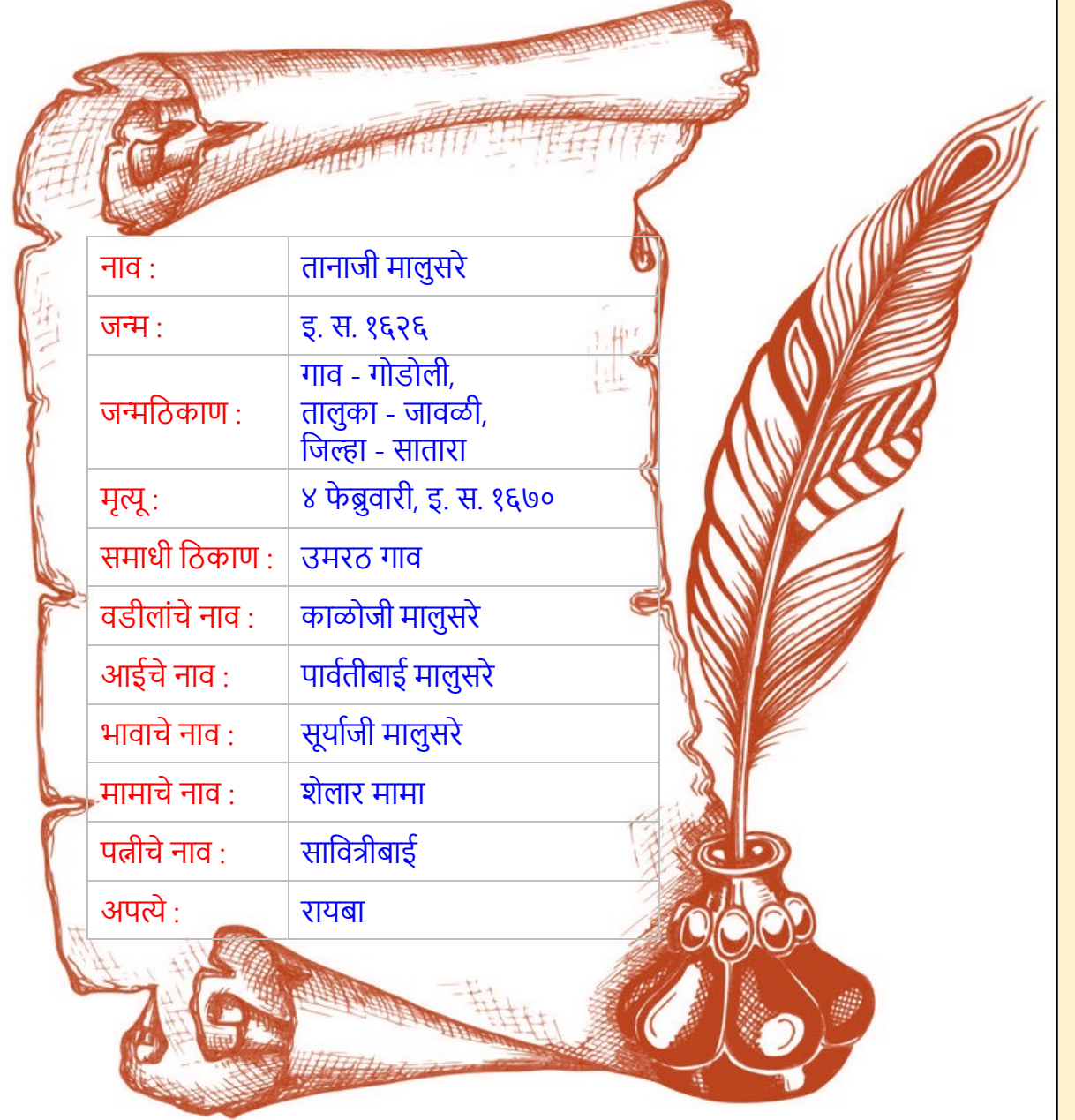

तानाजी मालुसरे

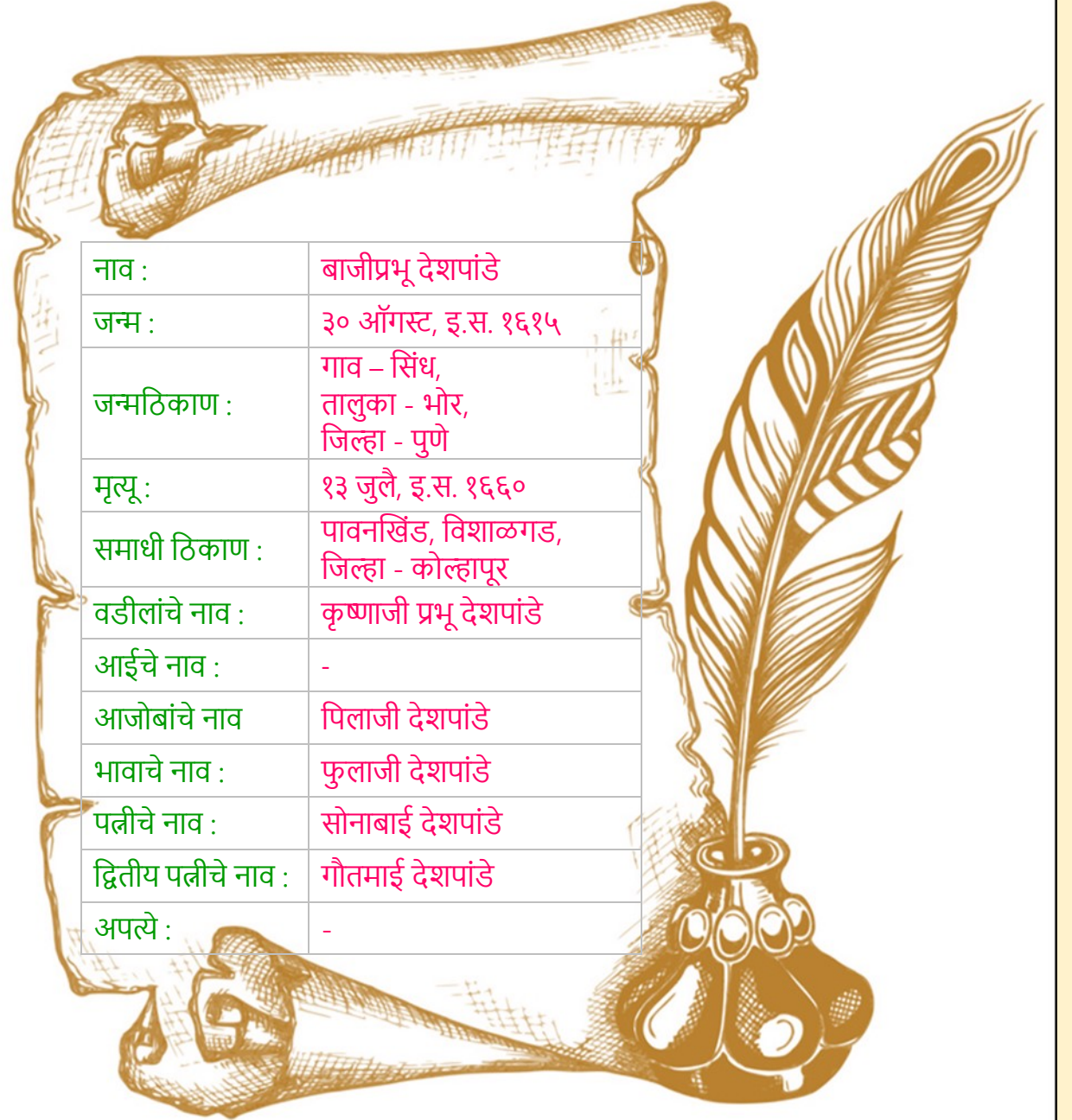
नाव :	तानाजी मालुसरे
जन्म :	इ. स. १६२६
जन्मठिकाण :	गाव - गोडोली, तालुका - जावळी, जिल्हा - सातारा
मृत्यू :	४ फेब्रुवारी, इ. स. १६७०
समाधी ठिकाण :	उमरठ गाव
वडीलांचे नाव :	काळोजी मालुसरे
आईचे नाव :	पार्वतीबाई मालुसरे
भावाचे नाव :	सूर्यजी मालुसरे
मामाचे नाव :	शेलार मामा
पत्नीचे नाव :	सावित्रीबाई
अपत्ये :	रायबा

बाजीप्रभू देशपांडे

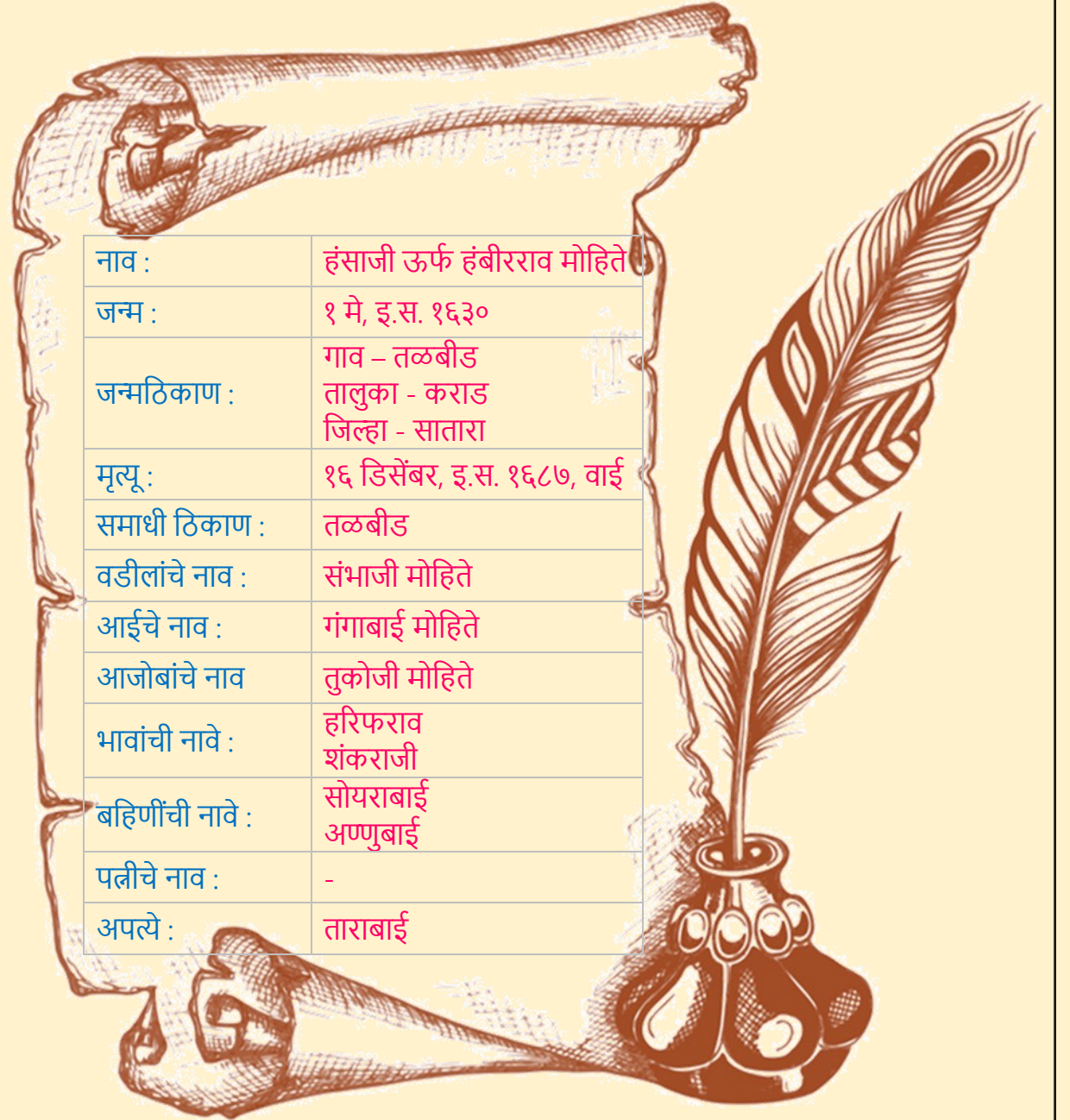
नाव :	बाजीप्रभू देशपांडे
जन्म :	३० ऑगस्ट, इ.स. १६१५
जन्मठिकाण :	गाव - सिंध, तालुका - भोर, जिल्हा - पुणे
मृत्यू :	१३ जुलै, इ.स. १६६०
समाधी ठिकाण :	पावनखिंड, विशाळगड, जिल्हा - कोल्हापूर
वडीलांचे नाव :	कृष्णाजी प्रभू देशपांडे
आईचे नाव :	-
आजोबांचे नाव	पिलाजी देशपांडे
भावाचे नाव :	फुलाजी देशपांडे
पत्नीचे नाव :	सोनाबाई देशपांडे
द्वितीय पत्नीचे नाव :	गौतमाई देशपांडे
अपत्ये :	-

हंबीरराव मोहिते

नाव :	हंसाजी ऊर्फ हंबीरराव मोहिते
जन्म :	१ मे, इ.स. १६३०
जन्मठिकाण :	गाव - तळबीड तालुका - कराड जिल्हा - सातारा
मृत्यू :	१६ डिसेंबर, इ.स. १६८७, वाई
समाधी ठिकाण :	तळबीड
वडीलांचे नाव :	संभाजी मोहिते
आईचे नाव :	गंगाबाई मोहिते
आजोबांचे नाव	तुकोजी मोहिते
भावांची नावे :	हरिफराव शंकराजी
बहिणींची नावे :	सोयराबाई अण्णुबाई
पत्नीचे नाव :	-
अपत्ये :	ताराबाई

समाधी स्थळ

छत्रपती शिवाजी महाराजांचे वडील शहाजीराजे भोसले यांची समाधी

ठिकाण -

गाव - होदिगेरे

तालुका - चान्नागिरी

जिल्हा - दावणगेरे

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या मातोश्री जिजाबाई भोसले यांची समाधी

छत्रपती शिवाजी महाराजांची समाधी

ठिकाण - रायगड किल्ला

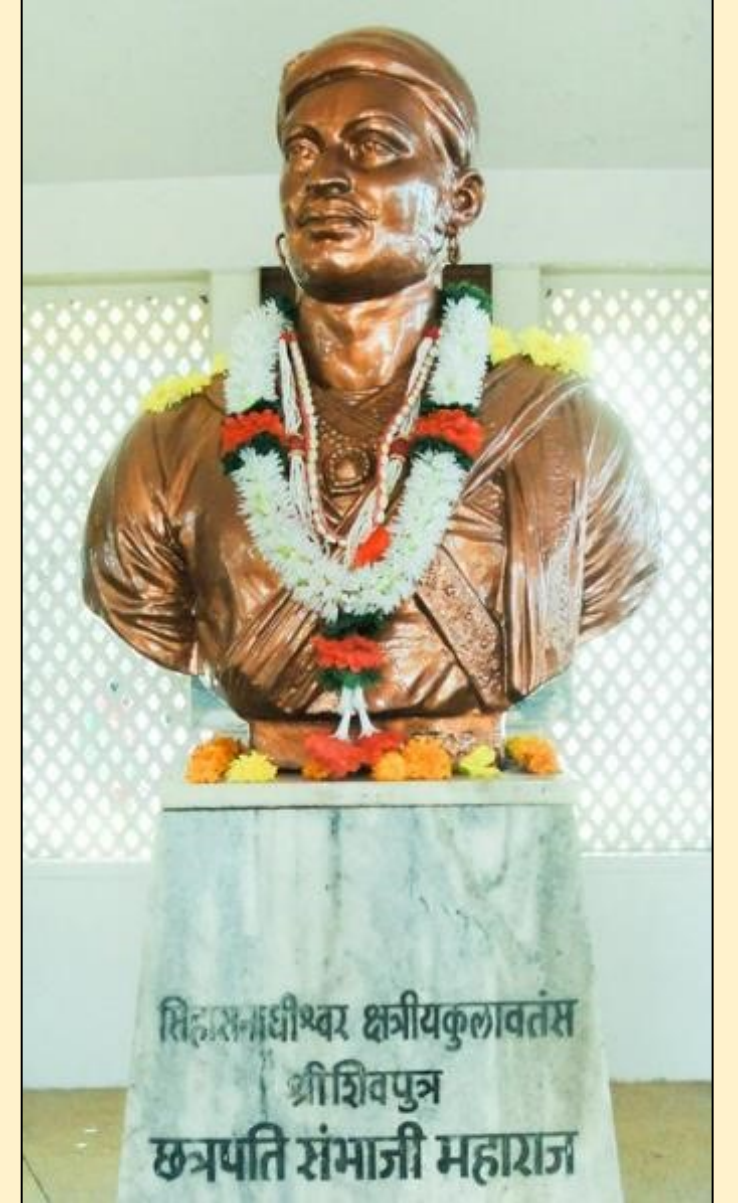
छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या प्रथम पत्नी सईबाई भोसले यांची समाधी

ठिकाण - राजगड किल्ला, पुणे

छत्रपती संभाजी महाराजांची तुळापूर येथील बलिदानस्थळ

छत्रपती संभाजी महाराजांची वढू बुद्रुक, पुणे येथील समाधी

ठिकाण - वढू बुद्रुक, पुणे

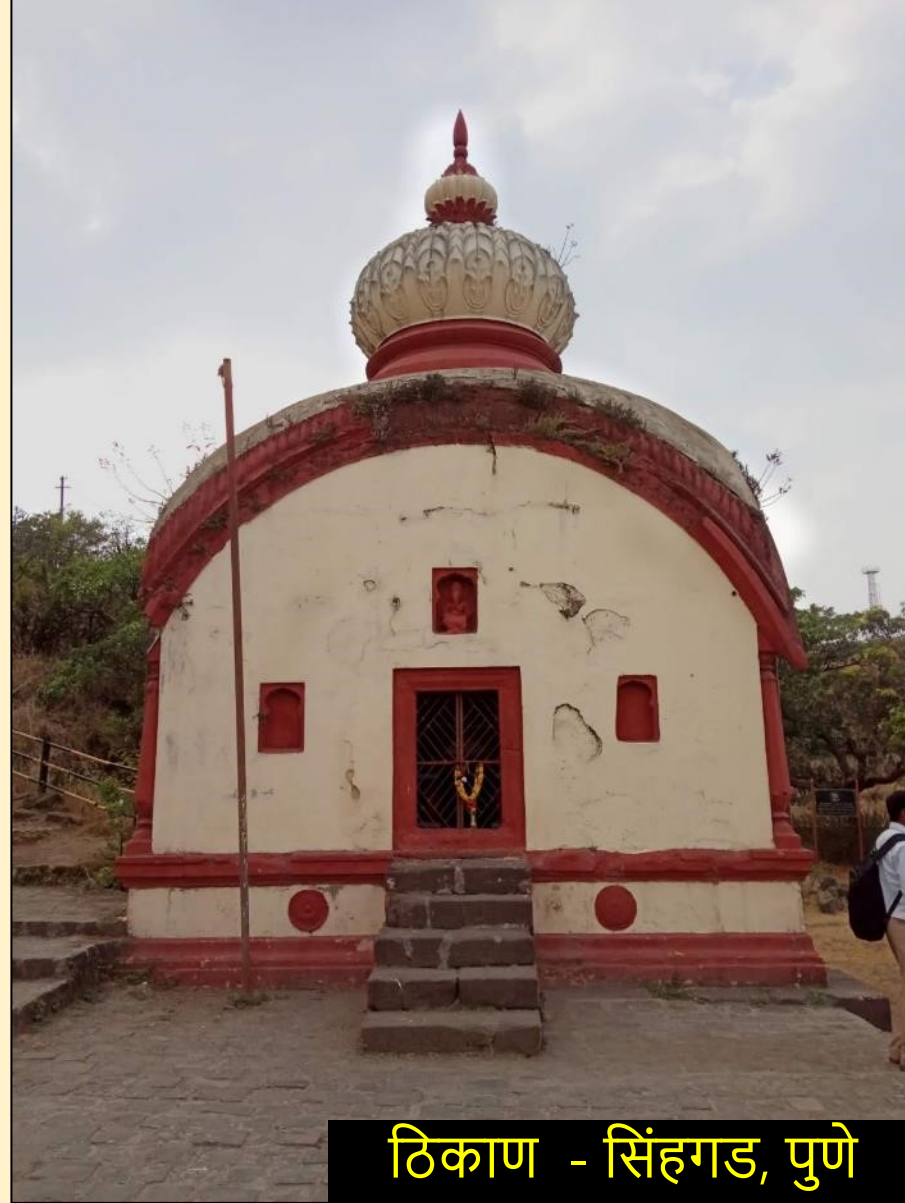

महाराणी येसूबाई संभाजीराजे भोसले यांची समाधी

ठिकाण - संगम माहुली, सातारा

छत्रपती राजारामराजे महाराजांची समाधी

ठिकाण - सिंहगड, पुणे

छत्रपती महाराणी ताराबाई भोसले यांची समाधी

बाजीप्रभू देशपांडे यांची समाधी

ठिकाण - विशाळगड

सरसेनापती हंबीरराव मोहिते यांची समाधी

ठिकाण - तळबीड गाव, सातारा

संदर्भ

मी आशा करते तुम्हा सर्वानाच माझ हे पुस्तक आवडल असेल. पुस्तकामधील सर्व माहिती मी गूगल वर शोधली आहे व तुमच्या समोर सरळ सोप्या पद्धतीने मांडली आहे. पुस्तकामधील सर्व छायाचित्रे देखील मी गूगल वरूनच घेतली आहेत.

एक आवड म्हणून मी हे पुस्तक लिहले आहे. हा माझा पहिलाच प्रयत्न आहे. माझ्याकडून जर काही चूक झाली असणार तर मी मनापासून क्षमस्व आहे. जर तुम्हाला काही चूक आढळून आली तर मला त्वरीत कळवा हि नम्र विनंती. pranitathakur78@gmail.com हे माझ मेल आयडी आहे. तुम्हाला यात समाविष्ट करण्यासारखी काही अधिकची माहिती असेल तर तीही कळवा. हे पुस्तक वाढत वाढत एक महासंदर्भग्रंथ व्हावा अशी माझी इच्छा आहे. तुम्ही मला मेलद्वारे कळवू शकता. धन्यवाद.....

पुढील काम..... ।।।

सोयराबाई भोसले

छत्रपती शाहू महाराज

मुरारबाजी देशपांडे

शेलार मामा

सूर्याजी मालसुरे

प्रतापराव गुजर

जिवा महाल

कान्होजी जेधे

नेताजी पालकर

शिवकालस्मरण

हे पुस्तक विनामूल्य आहे

पण हे पुस्तक फुकट नाही

या मागे अनेकांचे कष्ट व पैसे आहेत .

म्हणून हे वाचल्यावर **खर्च** करा ३ मिनिट

१ मिनिट : लेखकांना फोन करून हे पुस्तक कसे वाटले ते कळवा

१ मिनिट: ई साहित्य प्रतिष्ठानला मेल करून हे पुस्तक कसे वाटले ते कळवा.

१ मिनिट : आपले मित्र व ओळखीच्या सर्व मराठी लोकांना या पुस्तकाबद्दल आणि ई साहित्यबद्दल सांगा.

असे न केल्यास यापुढे आपल्याला **पुस्तके मिळणे बंद** होऊ शकते.

दाम नाही मागत. मागत आहे दाद.

साद आहे आमची. हवा प्रतिसाद.

दाद म्हणजे स्तुतीच असावी असे नाही. प्रांजळ मत, सूचना, टीका, विरोधी मत यांचे स्वागत आहे. प्रामाणिक मत असावे. ज्यामुळे लेखकाला प्रगती करण्यासाठी दिशा ठरवण्यात मदत होते. मराठीत अधिक कसदार लेखन व्हावे आणि त्यातून वाचक अधिकाधिक प्रगल्भ व्हावा, आणि संपूर्ण समाज सतत एका नव्या प्रबुद्ध उंचीवर जात रहावा.

मित्रहो, पुस्तकं वाचून कोणी शहाणं होतं का?

हो! आम्ही म्हणतो वाचनाने माणूस शहाणं होतं. वाचन करणारी माणसं त्यांच्याबरोबरच्या वाचन न करणाऱ्या माणसांहून अधिक प्रगल्भ आणि विचारी असतात.

कोणत्याही प्राण्याला, सजीवाला, अनुभवाने शहाणपण येतं. प्रत्यक्ष अनुभवासारखा शिक्षक नाहीच. इतर प्राण्यांना काही प्रमाणात त्यांचे जन्मदाते थोडंफार शिक्षण देतात. पण मानव हा असा प्राणी आहे ज्याला पुर्वी जगलेल्या आणि आता जिवंत नसलेल्या माणसांचे अनुभवही शिकता येतात. ते पुस्तकांद्वारे. माणसाला आपल्या सभोवताली नसलेल्या, दूर देशातल्या माणसांचे अनुभव समजून घेऊन शिकता येतं. तेही पुस्तकांद्वारे. प्रत्यक्ष अनुभवांहून चांगला शिक्षक नाहीच. पण इतरांना आलेले अनुभव, त्यांनी खाल्लेल्या ठेचा याही माणसाला शिकवतात आणि शहाणे करून सोडतात.

म्हणून वाचा. वाचत रहा. इतरांना वाचायचा आग्रह करा. वाचाल तर वाचाल हे शंभर टक्के सत्य आहे. एक एक पुस्तक म्हणजे व्हिटामिनची एक एक गोळी असते असं समजा. शहाणं करून सोडणारं व्हिटामिन. अर्थात एक गोळी खाऊन कोणी उस्ताद होत नाही. ती नियमित घ्यावी लागते. आणि फ़क्त गोळी खाऊन आरोग्य होत नाही. इतरही चांगल्या सवयी असाव्या लागतात. वाचनाबरोबर, मनन, चिंतन आवश्यक आहे.

जसे इतरांचे अनुभव तुम्हाला शहाणं करतात तसे तुमचे अनुभव इतरांना सांगून त्यांना शहाणं करायचं काम तुम्ही करू शकता. तुम्ही तुमचे अनुभव लिहून ई साहित्यकडे पाठवा. बाकी सर्व आम्ही बघू.

धन्यवाद

.....

